

Juryutlåtande

PROJEKTTÄVLING OM RASTPLATS BÖRRINGE

INNEHÅLL

1. KORT OM TÄVLINGEN	3
2. GENOMFÖRANDE AV TÄVLINGEN	4
3. BEDÖMNINGSKRITERIER	5
4. JURYNES GENERELLA BEDÖMNING	6
5. JURYNES BESLUT	8
6. JURYNES OMDÖMEN	9

1. KORT OM TÄVLINGEN

Trafikverket har arrangerat en inbjuden projekttävling för fem team om gestaltning av en rastplats i Svedala kommun i område av riksintresse för kultur- och naturmiljö. Tävligen har genomförts i samarbete med Sveriges Arkitekter.

Tävligen syftar på att få fram ett väl gestaltat och till platsen anpassat förslag för rastplats Böringe. Syftet med tävlingen är också att lyfta fram kreativa idéer och lösningar som kan bidra till att utveckla Trafikverkets arbete med väl fungerande, hållbara och vackra rastplatser. Tävligen syftar också till att, utan föregående annonsering, handla upp konsulttjänster av det vinnande teamet i det fortsatta arbetet med underlag till förfrågningsunderlag för totalentreprenad.

Tävligen mål är:

- ▶ Att skapa en väl gestaltad rastplats med anslutande trafikplats med stark **identitet**, och en helhet som samspelar med och förstärker platsens historia och biologiska kulturarv.
- ▶ En rastplats som bygger på **innovativa lösningar** och medvetna materialval, och som möjliggör för **samutnyttjande** av olika ytor och funktioner.
- ▶ Rastplatsen erbjuder en **trygg, tillgänglig och trivsamt** miljö med hänsyn till olika användares behov genom bland annat god belysning och en genomtänkt gestaltning.
- ▶ En rastplats **som fungerar året om**, och vars utformning erbjuder god möjlighet till vistelse, rekreation, sinnliga upplevelser och rörelse.
- ▶ Rastplatsens trafikala miljöer är funktionella och säkra, och ska tillsammans med trafikplatsen utformas så att det blir **"lätt att göra rätt"**.
- ▶ En rastplats som är möjlig att **drifta/underhålla** på ett **hållbart** och ändamålsenligt sätt.

Tävlingsuppgiften består av att utforma och gestalta ett bearbetat förslag för rastplatsen samt att ta fram idéskisser för trafiköar på trafikplatsen. Tävlingsuppgiften är även att skapa en helhet mellan rastplatsen och trafikplatsen så att dessa bildar en helhet med den värdefulla kulturmiljön och landskapet.

2. GENOMFÖRANDE AV TÄVLINGEN

Efter en prekvalificering bjöd Trafikverket in fem team som tog fram varsitt förslag till gestaltning av rastplatsen under perioden 24 augusti 2023 – 17 oktober 2023. Samtliga fem förslag godkändes för bedömning av juryn. Tävlingsförslagen har därefter bedömts av en jury bestående av:

- ▶ **Kerstin Jensen**, juryordförande, projektledare, Trafikverket
- ▶ **Pia Nilsson**, kulturmiljöspecialist, Trafikverket
- ▶ **Elisabeth Rosenquist Saidac**, landskapsarkitekt, Saidac Communication
- ▶ **Karin Gullberg**, stadsarkitekt, Svedala kommun
- ▶ **Torbjörn Axelsson**, underhållschef, Trafikverket
- ▶ **Niels de Bruin**, landskapsarkitekt, Kragh & Berglund, utsedd av Sveriges Arkitekter
- ▶ **Henrik Undeland**, landskapsarkitekt, Ramböll, utsedd av Sveriges Arkitekter

Juryprocess

Juryn har under bedömningstiden, utöver individuellt arbete för inläsning av förslagen, haft fyra heldagarsmöten samt en eftermiddag för sitt bedömningsarbete. Sakkunniga inom geoteknik, vägutformning, avvattnings-, belysnings-, kalkyl-, drift-, underhåll-, natur- och kulturmiljö har rådfrågats under processens gång. Jurygruppens processledare har varit Åsa Eneroth på Trafikverket. Tävlingsfunktionär har varit Jenny Jensen på Trafikverket.

De fem förslagen har inte varit utställda under juryprocessen.

Inlämnade förslag

- ▶ En oemotståndlig paus
- ▶ Konveks konkav
- ▶ Livet mellan raderna
- ▶ Refugium
- ▶ Åkerholmarna

Deltagande arkitektkontor

- ▶ Juul Frost Arkitekter AB
- ▶ HØLMEBAKK ØYMO
- ▶ Sydväst arkitektur och landskap
- ▶ Liljewall arkitekter AB
- ▶ White Arkitekter AB

3. BEDÖMNINGSKRITERIER

Juryen har granskat och bedömt förslagen utifrån de kriterier som utan inbördes ordning eller viktning legat till grund för tävlingen samt utifrån de krav och önskemål som ställdes i programmet.

Gestaltning

Hur väl förslaget:

- ▶ har ett relevant, innovativt och starkt gestaltungs-koncept som utgår från ett helhetsperspektiv där rastplatsen samspelar med kulturmiljön och landskapet.
- ▶ ger platsen en mänsklig skala som erbjuder möjlighet till rekreation, sinnliga upplevelser och rörelse för besökare.
- ▶ har väl gestaltade och trygga vistelsezoner, byggnader och miljöer med hög verkshöjd.

Funktion

Hur väl förslaget:

- ▶ gör rastplatsen attraktiv och tillgänglig året om, alla dygnets timmar och vid olika väder.
- ▶ fungerar avseende framkomlighet, säkerhet och tillgänglighet för alla trafikslag.
- ▶ möjliggör effektivt markutnyttjande och flexibilitet för olika aktiviteter/ användning.

Hållbarhet

Hur väl förslaget:

- ▶ kännetecknas av medvetna materialval med hänsyn till livscykel- och hållbarhetsperspektiv.

Utvecklingsbarhet

Hur väl förslaget:

- ▶ har ett tillräckligt starkt och robust koncept för att kunna utvecklas/genomföras utan att förlora centrala kvaliteter.

Genomförbarhet och förvaltning

Hur väl förslaget:

- ▶ bedöms kunna genomföras inom given tidsplan och budget.
- ▶ fungerar för en hållbar förvaltning avseende skötsel, underhåll och kostnader.

4. JURYNYS GENERELLA BEDÖMNING

Samtliga team har levererat förslag med genomgående bra och hög ambitionsnivå. Alla har spännande och intressanta lösningar, men trots detta har juryn uppvisat stor enighet i valet av vinnare.

Förslagen har skiljt sig åt inom tre viktiga teman, vilket har varit av stor betydelse för utfallet av juryarbetet, och dessa teman är följande:

- ▶ **Anknytning till platsen**
- ▶ **Adderade värden**
- ▶ **Funktion och hållbarhet**

Anknytning till platsen

I tävlingsprogrammet efterfrågas en väl gestaltad rastplats med stark identitet, och en helhet som samspelar med och förstärker platsens historia och biologiska kulturarv.

Kontakten med det storskaliga åkerlandskapet har hanterats olika i förslagen där *Refugium*, *Åkerholmarna* och *En oemotståndlig paus* valt att anpassa utformningen utifrån topografin.

Refugium har tagit helhetsgrepp över ytan och format den som en trädbevuxen del av backlandskapet, medan

Konveks Konkav tydligast tillför ett landmärke med sin mer monumentala gestaltning. Livet mellan raderna har på ett lekfullt vis fångat den radstruktur som åkerbruket ger. *Åkerholmarna* har arbetat medvetet med utsikten mot öst med den långa vackra allén utmed Håkanstorpsvägen och den befintliga dammen. I *En oemotståndlig paus* samspelar utformningen med naturen följer terrängen varsamt.

Inget av förslagen är iögonfallande innovativt avseende kulturmiljö. I ett par förslag integreras kulturhistoriska inslag i miljön, som stenmurar eller tegelbyggnader. *Refugium* utmärker sig och har på ett rogivande, men ändå lekfullt, sätt skapat ett hållbart och sammanhängande koncept med gråstensmurar vilket speglar flera av riksintressets bärande värden. Det skulle varit intressant om något förslag dragit någon aspekt mer till sin spets.

Flera av förslagen har arbetat med att tillföra åkerholmar, till ytan mindre trädsamlingar som är vanligt förekommande i det öppna odlingslandskapet. I just denna specifika miljö är även planterade träd-dungar ett viktigt inslag i det högreståndspräglade kulturlandskapet. Dessa är viktiga för den rekreativa pausen med sinnliga upplevelser och för biologisk mångfald.

Refugium

Åkerholmarna

Adderade värden

Rastplatsen ska erbjuda en trygg, tillgänglig och trivsamt miljö med hänsyn tagen till olika användares behov genom genomtänkt gestaltning, exempelvis god orienterbarhet.

Den ska fungera året om och erbjuda goda möjligheter till vistelse, rekreation, sinnliga upplevelser och rörelse. Förslagen presenterar olika lösningar för trivsamt vistelse och sinnlighet där *Refugium* skapat ett flertal rumsligheter med funktioner som har kunnat samutnyttjas och mötas på ett tilltalande sätt.

Livet mellan raderna förmedlar intryck av uppstramad natur med plats för mycket lek och paus. Den lummiga parkeringsslingan kan emellertid slå tillbaka mot tryggheten när vegetationen vuxit upp.

Vid formgivning av servicebyggnaden har flera av förslagen valt att skapa en byggnad med tydlig identitet. Inte minst placeringen av byggnaden är viktig och där har *Konveks Konkav* lyckats väl genom att göra den nära och tillgänglig för alla. Verkshöjden i utformningen av servicebyggnaden är hög i både *En oemotståndlig paus* och *Refugium*. Särskilt tilltalade är de fina tegelpaviljongerna i *Livet mellan raderna*, vars vackra byggnader tagit intryck från kulturlandskapet och tegelbrukshistorien i Börringe.

Funktion och hållbarhet

Rastplatsens miljöer ska vara funktionella och säkra. Flera förslag visar olika varianter på hur trafikslagen skiljs åt och därigenom skapar en tydlig trafiklösning. Samtidigt förväntas alla olika resenärer på ett tillgängligt och tryggt sätt kunna ta sig till servicebyggnaden och andra funktioner som platser för paus. Trafiklösningen ska vara tydlig och lättläst. *Konveks Konkav* har presenterat en enkel och tydlig lösning där trafikanten lotsas till sin parkering. Även *Refugium* lyckas genom sina avdelande vegetations- och vistelseytor ytor dela upp trafikslagen på ett föredömligt sätt. *Refugium* har också lyckats skapa en enkel, ren trafikrörelse utan konflikt med parkerade fordon, vilket minskar olycksriskerna. En öppnare trafiklösning, som presenteras i de övriga inlämnade förslagen, innebär fler valmöjligheter, speciellt för de tunga fordonen, vilket kan ge otydlighet och öka risken för felparkering. Dessutom innebär dessa lösningar att trafikanten möts av stora öppna asfaltsytor med parkerade lastbilar, vilket inte ger ett inbjudande första intryck.

I tävlingens mål ingår att skapa en rastplats som är möjlig att sköta och underhålla på ett hållbart och ändamålsenligt sätt. Där ingår inte bara materialval utan även kriterier som hur olika vegetationsytor kan skötas över tid. Generellt har tävlingsförslagen valt hållbara material som tegel, betong och natursten. I vissa fall har stenmjöl föreslagits som beläggning vilket fungerar väl på ytor som inte direkt gränsar till körytor eller ytor som har behov av vinterväghållning.

5. JURYNYS BESLUT

Efter avslutad bedömning har en enig jury utsett förslaget *Refugium* till vinnare av projekttävling om gestaltning av rastplats Börringe. Juryn rekommenderar förslaget för fortsatt bearbetning och genomförande.

Kerstin Jensen,
juryordförande, projektledare, Trafikverket

Karin Gullberg,
stadsarkitekt, Svedala kommun

Pia Nilsson,
kulturmiljöspecialist, Trafikverket

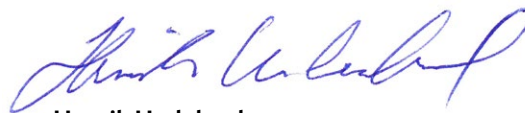
Torbjörn Axelsson,
underhållschef, Trafikverket

Elisabeth Rosenquist Saidac,
landskapsarkitekt, Saidac Communication

Niels de Bruin,
landskapsarkitekt, Kragh & Berglund,
utsedd av Sveriges Arkitekter

Henrik Undeland,
landskapsarkitekt, Ramböll,
utsedd av Sveriges Arkitekter

6. JURYNS OMDÖMEN

VINNARE REFUGIUM

Förslagsställare: Liljewall arkitekter AB

Medverkande: Liljewall arkitekter AB: Stephan Schumpp, Frans Gillberg, Aron Wigh, Rebecca Eriksson, Alicia Sundell, Katarina Morén Styf.
Akka Planering AB: Linda Andersson.
Restaurera AB: Johanna Hadmyr.

Förslaget visar på stor förståelse för landskapets natur- och kulturvärden och hur intimt de hänger ihop. Denna integrering har uppfattats och lyfts fram. Både byggnader och växtval tar upp anknytning till kulturmiljön, och refererar till historiska förebilder. Platsen, inte minst vistelseytan, är inbjudande, sinnlig, tillgänglig och trygg.

Gråstensmurar som anknyter till bygden

Den rogivande och samlande länken är det genomgående och hållbara konceptet med gråstensmurar. Dessa speglar de många ruinerna i omgivningen, liksom byggnader och murar i Börningekloster med omgivningar och återkopplar till bygdens byggnadskultur på ett pedagogiskt sätt.

Murarna vänder sig sinnrikt i siktlinjer som leder blicken ut mot det öppna landskapet, utan att blockera utsikten. Istället för att skapa otrygghet med risk för gömställen öppnar de relativt låga murarna upp området och ger samtidigt vindsydd.

Paviljongen har en tilltalande och tydlig lokalhistorisk anspelning som tillsammans med murarna bildar en helhet som inte bara samspelar med, utan också tillför värden till omgivningen. Gestaltningen bidrar till positiva intryck och att platsen stannar kvar i minnet.

Paviljongen utnyttjar nivåskillnaderna och ger en varierad rumslighet, vilket gör att vistelseytorna upplevs rymliga. Byggnaden bedöms vara både flexibel och utvecklingsbar över tid.

Tydlig uppdelning av rumsligheten

Refugium har en tydlig rumslig organisation, vilket ger en bra disposition av platsen. Förslaget delar genom sin hantering av vegetation och refuger upp de olika trafikslagen i egna rum, vilket också ger en enkel och tydlig trafikföring. Personbilar och husbilar avskiljs från lastbilar och leds fram direkt till pausmiljöerna, vilket upplevs tryggt och välkomnande.

Det är visuellt skönt att besökaren har nära till rastplatsens kvaliteter och att träden som ramar in de olika delarna tonar ner intrycket av de stora fordonen. Här finns en god disposition av funktioner såsom närhet till servicebyggnad och information för framförallt besökare i personbilar. Avståndet kan upplevas stort för lastbilschaufförer. Rastplatsen erbjuder på ett tilltalande sätt flera olika platser att pausa på, små avskilda platser likväl som större gemensamma. Markmodelleringen och de förslagna fördröjnings-/reningsdikena som återfinns i refugerna förstärker deras avskiljande och indelande syfte.

Hantering av dagvatten föreslås genom öppna system till ytor som även fungerar som distanserande ytor mot trafiken. Det är välgörande att stora delar av rastplatsen används för fördröjning och dagvattenhantering och inte bara hänvisas till huvuddelen för vistelse. Nackdelen med öppen dagvattenhantering är en möjlig ökad skötsel varför utformningen behöver vara väl genomtänkt för att det inte ska upplevas skräpigt.

Förslaget innebär mycket grönska och många träd, vilket behöver övervägas så det inte blir otryggt eller

svårskött. Träden är planterade radiellt, vilket är ett sätt att följa rörelsen i trafikplatsen på väg E65. Konceptet med ekar och ängsflora kopplar tydligt till det omgivande godslandskapets planterade och gestaltade trädgångar enligt 1800-talets högre ståndsideal, och detta tillsammans med sedumtak på paviljongen, avvattningslösningen och inslag av död ved är positivt för såväl den historiska kopplingen som för den biologiska mångfalden.

***Refugium* lyfter fram platsens historiska värden på ett lekfullt och inbjudande sätt. Förslaget lyckas med sin tydliga uppdelning av platsens funktioner och läsbara koppling till platsens historia, att genom gestaltningen anknyta till och bygga vidare på de lokala kultur- och naturvärdena. Den välgörande separeringen av fordonslagen ger en bra zonerings av rastplatsen. Särskilt positiv är utfartsfilen för samtliga fordon som är fri ifrån parkerade fordon. Sammantaget ser juryn att *Refugium* genom ett aktiverat gränsland lyckats skapa en plats för sinnlig paus, kreativ rekreation och för en resa genom tid och landskap.**

I fortsatt process behöver följande frågor studeras vidare:

Vid infarten finns en risk för incidenser då inkörande lastbilar skall korsas av de utkörande fordonen. På denna punkt är förslaget möjligt att utveckla genom viss omdisponering av parkeringsytorna. Trafikföringen behöver därför ses över så att infart och utfart inte korsas varandra avseende olika trafikslag.

ÅKERHOLMARN

Förslagsställare: White Arkitekter AB

Medverkande: White Arkitekter AB: Jenny Nordius Stålhamre, Pål Dixon Sandberg, Cecilia Jarlov, Alexander Henriksson, Josef Wiberg, Clara Fraenkel, Felicia Sjöstedt Harlin, Lilly Doung

Tyréns: Emma Hedar, Per Bergström, Caroline Dahl

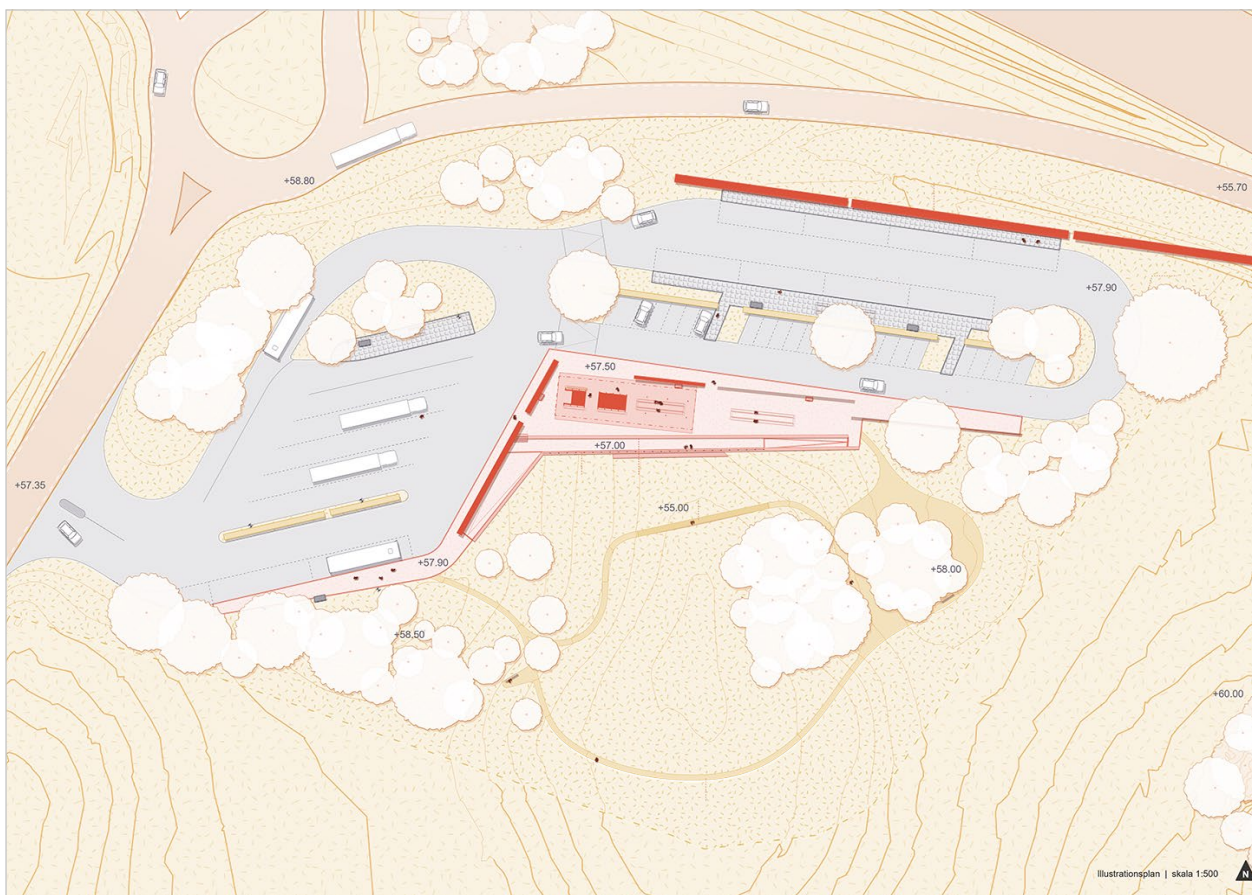
Förslaget är väl anpassat till det omgivande landskapet och smälter in bland de böljande vidsträckta åkrarna på ett attraktivt vis. Rastplatsen har en enkel och avskalad formgivning som är lätt att förstå.

Åkerholmar som skapar helhet

Åkerholmarna anspelar på de subtila grupper av träd och vegetation som finns i närheten och föreslår flera nya åkerholmar som väl kompletterar platsens befintliga, och därmed uppstår en fin helhet. Den smala samlade vistelseytan i *Åkerholmarna* skapar en vacker scenisk plats med välregisserad utsikt. Illustrationerna visar på möjligheter och kvaliteter som kan tillföras med relativt små insatser.

Ett samlande tak

Byggnaden knyter genom sin utformning och enkla konstruktion an till lador som hör till åkerbruk och djurhållning. Byggnaden är vacker i sin enkelhet med stor omsorg om detaljer och tar på ett spännande sätt upp det vardagliga i kulturlandskapet. Byggnadens utformning anspelar till en generell lantlig koppling, där platsens särpräglade kulturvärden inte är tydliga. Servicebyggnaden är fristående under det stora taket. Den är tvådelad med entréer mellan de båda volymerna. Det ger tillgänglighet från två håll och på de yttre fasaderna skapas plats för informationstavla och bänkar samtidigt som öppningen bidrar med ett portmotiv ut mot landskapet. Sittplatserna som erbjuds är huvudsakligen i form av långbord, vilket kan kännas inbjudande för vissa besökare, men otryggt eller avvisande för andra.

Funktioner med inbjudande vistelseyta och parkering

Åkerholmarna uttrycker enkelhet och visar på ett tydligt sätt hur rastplatsen ska användas. Den bedöms bli lätt-skött och är kompakt i sin ytanvändning. Funktionerna är väl samlade vilket är positivt när det gäller skötsel och underhåll. Alla trafikanter har nära till platsens faciliteter. Lösningen har dock i sin ambition till effektivitet tagit väl små ytor för uppställning och utrymme för körradier i anspråk.

De tydliga längsgående murarna knyter på ett fint sätt an till kulturmiljön. Murarnas placering längs med vistelseytan ger visst bullerskydd men påverkar dessvärre även utsikten mot landskapet och skapar vid gångytorna visuella barriärer. Därmed kan murarna avsedda som kvalitetshöjande istället bli en belastning. På grund av sin redovisade höjd kan de dessutom utgöra gömställen och bidra till otrygghet intill vistelseytorna. Den oupplysta gångstigen ger möjligheter till att ta en finstämd promenad men kan upplevas som otrygg under vinterhalvåret.

När trafikanterna anländer till rastplatsen möts de av stora öppna hårdgjorda ytor för lastbilsparkering vilket gör de stora fordonen dominanta. Det kan i värsta fall leda till att rastplatsen upplevs som ogästvänlig för andra än lastbilarchaufförer eftersom lastbilar parkeras nära entrén, medan personbilar måste leta sig igenom hela anläggningen för att hitta sin parkering.

Juryn ser positivt på att förslaget tagit fasta på utsikten mot sydöst mot den långa vackra allén utmed Håkanstorp svägen och den befintliga dammen.

Rastplatsen tilltalar genom sin enkelhet och anpassning till topografin. Dock tenderar den genom för små radier och mått för trafiklösningarna att, vid fortsatt utformning, resultera i färre antal parkeringar eller reducerade ytor för vistelse och rekreation. Juryns bedömning är att den komprimerade trafiklösningen och den enkla lösningen ger nackdelar vilket drar ner helhetsintrycket för ett i övrigt intressant förslag.

LIVET MELLAN RADERNA

Förslagsställare: Sydväst arkitektur och landskap

Medverkande: Sydväst arkitektur och landskap: Per Andersson, Niklas Bosrup, Lina Dahlström, Åsa von Malortie, Andreas Mayor, Frida Axelsson, Karin Serin, Lina Byberg

Rundquist arkitekter: Henrik Rundquist, Johanna Hellström

Ekologigruppen: Stina Linder, Nellie Linander

Cowi: Henrik Ekström

LightBureau: Frida Nordmark

Förslaget tar utgångspunkt i det omgivande kultur- och naturlandskapet och förstärker dess karaktär med hjälp av landskapets beståndsdelar – dungen, höjden, riktningarna och materialen. Förslaget når syftet genom att vara ett väl gestaltat och till platsen anpassat bidrag som lyfter fram kulturmiljön. Förstärkning av åkerlandskapets raka linjer skapar en spännande koppling till dåtida, liksom nutida, kulturmiljö. Raderna förändras från år till år och visar på komplexiteten mellan det som består och det som ändras.

Byggnader med intryck från tegelhistorian

En viktig del av den bärande idén består av de väl gestaltade byggnaderna av tegel. Tegelbyggnaderna har en historisk och lokal förankring som tar upp intryck från kulturlandskapets byggnadstradition och traktens tegelbrukshistoria. Materialen är hållbara över tid och åldras vackert. De karaktärsfulla byggnaderna är enligt förslagsställaren, inspirerade av den närbelägna fyrkappan "Levarhuset" i utkanten av Börringe kyrkby. Servicebyggnaden placeras tilltalande med god tillgänglighet från lastbilsparkeringen men avståndet kan upplevas långt för de som parkerar på personbilsparkeringen. I separata byggnader erbjuds paus i skydd från väder och vind.

Vallar och träd i samstämiga rader

Livet mellan raderna utgår från trafikanten som tar paus, snarare än en utformning med trafiken i centrum. Förslaget möter inte topografiskt landskapet runtomkring, utan är mer en egen oas. Besökaren erbjuds en grönskande rastplats där trafikmiljön blir visuellt underordnad. Här finns många olika väl gestaltade miljöer och platser att vistas på. Förslaget visar en medveten behandling av trafikplatsen på E65 genom träd i rader. Den tätt planterade miljön bryter med fördel vinden norrifrån vintertid samt leder visuellt blicken mot Malmö flygplats.

Vallarna som samstämigt bygger vidare på trädradernas riktning ger ett spännande och tydligt intryck. Vallarna bidrar med en rumslig dimension, lekvärden och ekologiska kvaliteter. Rishägn och vallar kan över tid tendera att se nedslitna ut och tillsammans med den uppvuxna grönskan och långa parkeringsslingan kan rastplatsen komma att upplevas otrygg. Vallarna kan också bli svåra att sköta vilket drar ner intrycket.

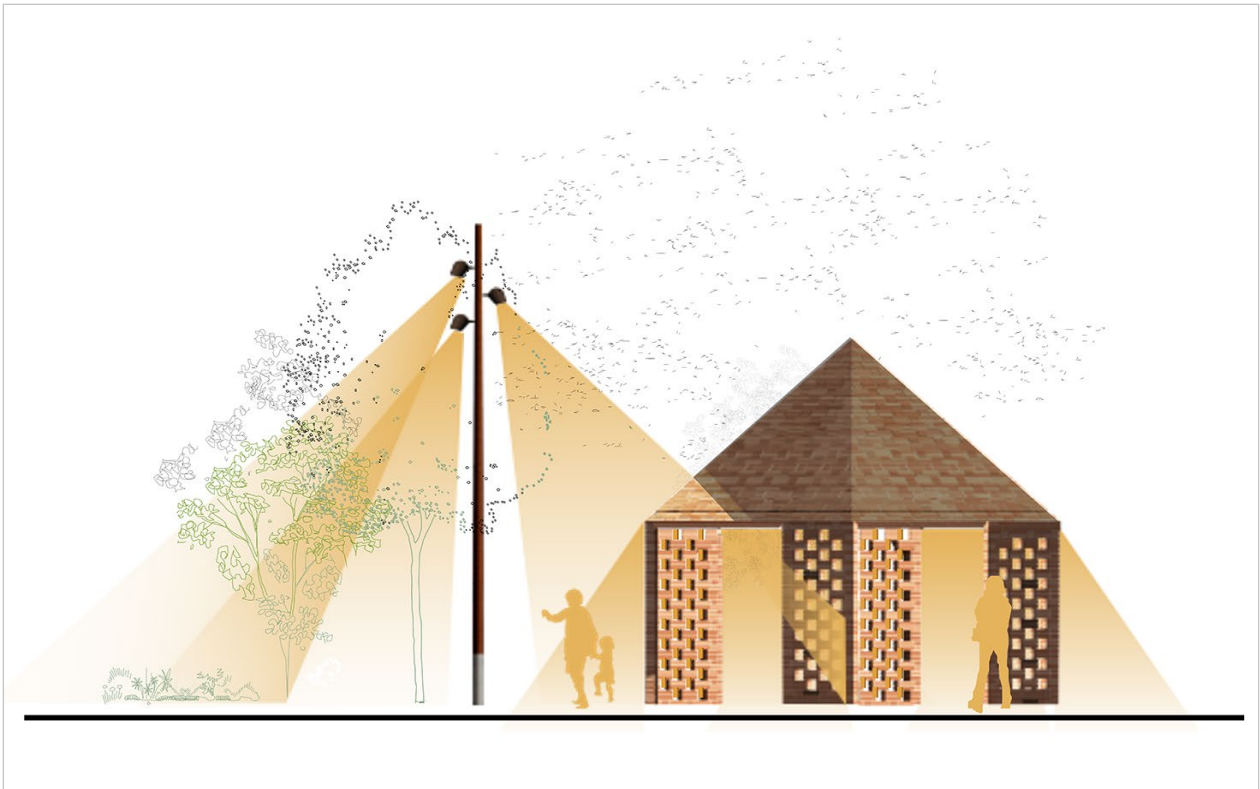
Inne på den omsorgsfullt terrängmodellerade rastplatsen letar sig en väg fram genom det nya landskapet och erbjuder platser för parkering för husbilar, husvagnar och personbilar separerat från lastbilar. Det finns goda möjligheter till samutnyttjande av parkeringsytorna,

men det kan behövas mer hårdgjorda ytor längs slingan för att klara parkeringsbehovet.

Belysningskonceptet visar på en genomtänkt idé som förstärker rastplatsen attraktivitet inte minst vintertid, när träden är avlövide och vallarna synliggörs genom skuggverkan.

Förslaget innehåller enkla och naturnära material såsom marktegel, gräsarmering och stensmjöl som liksom rishägn och vallar bidrar till variation.

Livet mellan raderna erbjuder en sinnlig rastplats med flera olika ytor att ta en paus på. Sammantaget ser juryn att förslaget har många kvaliteter med ett lekfullt arkitektoniskt tema. Särskilt tilltalande är de fina tegelpaviljongerna, som tagit intryck från kulturlandskapet och tegelbrukshistorien i Börringe. Dagvattenfrågan har inte tagits om hand på ett övertygande vis och förefaller svår att lösa i kombination med gestaltningen som byggs upp av strikta vallar som styr vattenavrinningen. Därtill har kontakten med det omgivande landskapet inte tagits tillvara samt att lösningen på sikt kan bli svårskött.

KONVEKS KONKAV

Förslagsställare: HØLMEBAKK ØYMO

Medverkande: HØLMEBAKK ØYMO: Stefan Hurrell, Nanna Hagedorn Olsen, Elisabeth Øymo, Carl-Viggo Hølmebakk

Studio Sted: Silje Kolltviet.

Structor: Per Arne Kolseth.

Illustration: Mathias Jansen.

Kulturminnehjelp: Ellen Devold.

K. Apeland: Snorre Larsen.

Gestaltningen bygger på en stram, yteffektiv och trafikseparerad arkitektonisk utformning, som tydligt lotsar resenären rätt. På grund av en effektiv rumslig organisation av anläggningsdelarna behöver inte hela ytan tas i anspråk. Förslaget kan också lätt minskas inom samma koncept, med ett mindre naturingrepp och en lägre budget som följd.

Enkelhet med urban anknytning

Rumsligt väljer utformningen att bryta mot landskapet intill. Greppet kan ge en innovativ upplevelse av enkelhet med urban anknytning. Ytorna används effektivt, utan att ta onödig mark i anspråk. En svaghet med förslaget är att befintliga kulturvärden inte lyfts fram.

Servicebyggnaden är enkelt utformad och ansluter till förslagets strama arkitektoniska uttryck och materialanvändning i övrigt. Materialvalen i byggnaden och vistelseytorna samspelar inte på önskad nivå, vilket riskerar att påverka helhetsupplevelsen. Byggnaden är föredömligt centralt placerad, vilket gör den lätt tillgänglig för alla trafikanter. Sittplatserna är få och saknar skydd mot väder och vind.

Zonering av rastplatsen

Utgångspunkten för utformningen är att separera de olika fordonskategorierna utanför varandra, med lastbilarna närmast motorvägen, och personbilarna närmast åkerlandskapet och utsikten i söder. *Konveks Konkav* har en välgörande separering av fordon, vilken ger en bra zonering av rastplatsen.

De två infartsvägarna särskiljer trafiken mellan personbilar och lastbilar. Alla körfält är enkelriktade, körmönstret är enkelt och intuitivt, stora fordon behöver inte backa och alla bilister kliver av till en plattform. Dock blandas personbilar med parkerade lastbilar vid utfarten från rastplatsen, vilket kan upplevas som rörigt och i värsta fall kan leda till olycksituationer.

Gångytorna, belagda med markbetong, kan upplevas som miljön på en större busstation, vilket bedöms ge ett alltför monumentalt urbant intryck. Valet av platsbyten betong har fördelen att ge lättskötta ytor, men betongen inverkar negativt på platsens klimatavtryck.

Dagvattenhanteringen sker, till mindre del, även utanför vägområdet och det kommer behövas ett flertal brunnar och ledningar för att klara av att ta hand om regnvatten.

Rastplatsen blir lättskött med hårdgjorda ytor, öppna diken, och underhållsfri vegetation.

På avstånd kommer förslaget med glesl planterade träd att upplevas som ett utpräglat urbant landskapselement. Utformningen anknuter till viss del till de åkerholmar som ligger utspridda i det stora kulturlandskapet. För att avgränsa området mot åkern i söder föreslås en 6-10 meter bred zon med ängsvegetation av gräsarter och ängsblommor som är hemmahörande i området. Kantzonen med högt gräs, som ska hindra besökare från att ta sig längre in i landskapet, stimulerar djur- och insektsliv och ger upplevelse av blommor och gräs på nära håll.

Juryn bedömer att *Konveks Konkav* uttrycker en stram urban arkitektur som är vacker i sin enkelhet. Plats för vistelse och rekreation har tyvärr prioriterats lägre. Sammantaget bedömer juryn att *Konveks Konkav* inte riktigt har lyckats med att uppnå ett fullvärdigt samspel med utformningen av rastplatsen kopplat till områdets kulturmiljö och det omgivande öppna jordbrukslandskapet. Förslaget tillför genom sin rena arkitektur ett spännande nytt grepp, men i sammanhanget blir detta ett alltför främmande element.

EN OEMOTSTÅNDLIG PAUS

Förslagsställare: Juul Frost Arkitekter AB

Medverkande: Juul Frost Arkitekter AB: Helle Juul, Line Stybe Vestergaard, Philip Krogh, Hanna Svensson, Allan Nørgaard Pedersen, Mads Angelsø.

Copenhagen Lighting Studio: Arthur van der Zaag, Helle Frøjk Knudsen.

Civit Consult: Therese Spinnars.

En oemotståndlig paus uttrycker en tydlig gestaltningsidé där naturen är det bärande temat. Sinnliga upplevelser centrerar sig kring den mjukt formade byggnaden, med utsikt över åkerlandskapet och den nyskapade våtmarken. Rastplatsen inbjuder till vistelse, mentala pauser, naturupplevelser, lärande och rörelse.

Byggnad i harmoni med naturen

Förslaget erbjuder en intressant byggnad med hög verkshöjd som återspeglar platsens natur. Materialvalet, med trä och sedumtak liksom byggnadens linjer, speglar den omgivande naturen. En stor öppning i takytan svävar över pelarna och följer landskapets form. Den väl gestaltade paviljongen harmonierar med landskapet och skapar en vacker och unik byggnad, där natur och människa samspekar.

Förslaget når inte syftet att förmedla de för platsen specifika och historiska kulturmiljövärdena. Det som lyfts fram är generella aspekter såsom den odlade marken och åkerholmar ("vild natur", vilket inte stämmer i denna miljö), men utan att de stora kulturmiljövärden som karakteriserar området och ligger till grund för riksintresset lyfts fram.

Disposition utifrån topografin

Dispositionen av området utgår från landskapets befintliga nivåer. Rastplatsen är utformad med ett helhetstänk, där samspelet mellan tekniska och trafikrelaterade förutsättningar skapar en övergång till landskapet i sydväst. Rastplatsen följer terrängen varsamt och förstärker landskapet. Parkeringszonen placeras på delen i norr närmast trafikplatsens ramp och nya åkerholmar skapas ute i den mer kuperade terrängen. Byggnaden anläggs på en platå mellan de båda kullarna inom området.

Trafikmiljön har stora öppna ytor där trafikslagen är skilda åt. Lösningen kan genom sina många valmöjligheter bli svårläst. Parkeringen för personbilar ligger avskilt och långt från servicebyggnaden. På grund av den avsides placeringen kan platsen upplevas som svårfunnen, något ödslig och därmed otrygg.

Zoner och biodiversitet

Belysningskonceptet har utgått från tre zoner, var och en med en egen identitet. Parkeringszonen belyses synligt och tryggt. Servicebyggnaden blir en lanterna i mörkret med jämn belysning och varmt ljus. Naturstigen belyses som ledstjärnor i landskapet.

Trots rastplatsens stora hårdgjorda ytor bidrar platsen med biodiversitet genom förslagets varierade biotoper. Från att tidigare ha varit en yta för åkerlandskapets monokultur skapas i dessa biotoper en biologisk mångfald.

Planteringarna ska upplevas transparenta med stamträd vid infarter och utfarter. Rastplatsen skärmas av mot norr från trafik och buller med hjälp av tätare buskage. Ridån med buskage bidrar därmed till att minska synligheten in mot rastplatsen för de som färdas på motorvägen, och minskar därmed överblickbarhet för trafikanterna.

Förslaget redovisar en skiss för dagvattenavledning och snöupplag. Dagvattenhanteringen löses genom direkt ytavrinning från delar av området medan det i övrigt behövs brunnar och ledningar.

Juryn bedömer att *En oemotståndlig paus* har en väl gestaltad modern byggnad som smälter in i det valda naturtemat med sin organiska form och sinnrika taköppning. Förslaget har ett genomarbetat koncept avseende vegetation och biotoper, men når inte riktigt fram när det gäller att uttrycka områdets viktiga kulturmiljövärden och skapa en säker och lättförståelig lösning.

Trafikverket, Box 810, 781 28 Borlänge.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00
[trafikverket.se](https://www.trafikverket.se)